

Vysoká škola evropských a regionálních studií

**Ohledání místa činu a kriminalistické
stopy**

Bakalářská práce

Jméno a příjmení: Jarmila Kovaříková

Jméno a příjmení vedoucího bakalářské práce: Mgr. Hovorka Jaroslav

Místo, měsíc a rok odevzdání bakalářské práce: Příbram, 6.4.2019

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jarmila Kovaříková

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Ohledání místa činu a kriminalistické stopy

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Survey of crime scene and crime track

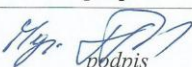
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce Jaroslav Hovorka, Mgr., 775 870 010, jahov@centrum.cz (jméno a příjmení, titul):

Datum zadání bakalářské práce listopad 2018:

Cíl bakalářské práce:

Cílem práce bude na teoretické úrovni shrnout důležité informace o kriminalistické metodě ohledání místa činu a o kriminalistických stopách, které se zde mohou vyskytovat, a o jejich informační hodnotě, která významně podporuje ohledání, jako činnost policejních orgánů, kterou se získávají důležité důkazní prostředky pro práci policie a dalších orgánů činných v trestním řízení.

Student: Jarmila Kovaříková	26.10.2018 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka	26.10.2018 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	9.11.2018 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	9.11.18 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	10.11.2018 datum	 podpis

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Ohledání místa činu a kriminalistické stopy“ vypracovala samostatně, s použitím bibliografických pramenů, citací a pramenů uvedených v seznamu literatury.

V Příbrami dne:

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu Mgr. Hovorkovi za to, že mi po celou dobu mé práce byl nápomocen a poskytoval mně veškeré rady, které jsem k mé práci potřebovala. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a všem, kteří mě podporovali a věřili mi.

Abstrakt

KOVAŘÍKOVÁ, Jarmila *Ohledání místa činu a kriminalistické stopy*. Příbram, 2019. Bakalářská práce. Vysoká škola evropských a regionálních studií. Vedoucí práce. Mgr. Hovorka Jarolav

V Bakalářské práci řeším v první části ohledání místa činu, co je to místo činu a vše co je s místem činu spojeno. Ve druhé části řeším, jaké jsou postupy a úkoly na místě činu. Ve třetí části se zabývám kriminalistickými stopami. Popisuji podrobně pět stop kriminalistických. Ve čtvrté části pokračuji v kriminalistických stopách a to ve vyhledávání a zajištění těchto stop.

Abstract

KOVAŘÍKOVÁ, Jarmila *Searching for crime scene and forensic traces*. Příbram, 2019. Bachelor thesis. College of European and Regional Studies. Thesis supervisor. Mgr. Hovorka Jarolav

In the Bachelor Thesis I deal with the crime scene in the first part of the review, what the crime scene is and what is associated with the crime scene. In the second part I deal with the procedures and tasks at the crime scene. In the third part, I am dealing with criminalistic tracks. So I describe in detail five feet of criminalistic. In the fourth part, I continue in the criminalistic footsteps of searching and securing these tracks.

Klíčová slova

Stopa, místo činu, ohledání, kriminalistické taktiky, kriminalistické techniky.

Track, Scene, Searching, Criminalistic tactics, Criminalistic techniques

Obsah

Úvod	10
1 Cíle a metodika při ohledání místa činu	11
2 Ohledání místa činu.....	12
2.1 Pojem.....	12
2.2 Zásady ohledání	14
Ohledání je velmi odbornou kriminalistickou praktickou činností, která je vymezena několika zásadami a mezi ně patří:.....	14
a) Neodkladnost ohledání	14
d) Řízení jediným vedoucím.....	14
2.3 Druhy ohledání místa činu.....	15
3 Postupy a úkoly na místě činu	17
3.1 Algoritmus postupu na místě činu při ohledání	17
4 Kriminalistické učení o stopách.....	19
4.1 Biologické stopy	20
4.2 Daktyloskopické stopy	20
4.3 Transologické stopy	23
4.4 Mechanoskopické stopy	25
4.5 Balistické stopy.....	26
5 Ohledání, vyhledání, zajištění a dokumentace kriminálních stop.....	33
5.1 Vyhledávání biologických stop	33
5.2 Vyhledávání daktyloskopických stop	35
5.3 Vyhledávání a zajišťování trasologických stop	36
5.4 Vyhledávání a zajišťování mechanoskopických stop	36
5.5 Vyhledávání balistických stop	37
Závěr:.....	38
Zdroje.....	39

Úvod

Tato bakalářská práce se nazývá „Ohledání místa činu a kriminalistické stopy.“
Téma je velice zajímavé a je dobré se nad tím zamyslet.

U ohledání místa činu se můžeme zamyslet nad spoustou věcí, například co vše spadá do ohledání místa činu. Lze zde zjistit, co je to místo činu a jak je rozsáhlé. Jelikož místo činu není pouze místo nalezení oběti, ale spadají pod to i okolní místa. Mezi okolní místa se může považovat místo, kde oběť bydlela, nebo se během činu nalézala. Je také rozsáhlé v časovém rozmezí. Trestný čin se zkoumá i v delším časovém období.

Je také zajímavé, kolik kriminalistických stop se v kriminalistice při spáchání trestného činu nebo přestupku může používat. To vše je v obsahu této práce.

1 Cíle a metodika při ohledání místa činu¹

Cílem této bakalařské práce je poukázat na ohledání místa činu a na jeho kriminalistické stopy. Tato práce poukazuje na to, co je to ohledání místa činu při trestné události a ukazuje, jaké můžeme používat kriminalistické stopy při těchto činech a přestupcích. Cílem bude i poukázat na to, jak by mělo vypadat vyšetřování na daném místě činu. To je například vyšetřování různých trestných činů nebo přestupků.

V metodice se nachází teoretická část práce, která je zaměřena na analýzu a popis získaných dat. Ty byly shromážděny s kriminalistickými metodami ohledání místa činu a kriminalistických stop, které zde lze nalézt. Práce bude koncipována jako teoretická a bude obsahovat pět kapitol.

V první kapitole jsou uvedeny cíle a metody, které budou použity k vytvoření práce.

V druhé kapitole je uvedené celkové ohledání místa činu. Jeho pojem, zásady a druhy.

Ve třetí kapitole je postup a úkoly na místě činu. A to před příjezdem a po příjezdu na místo činu.

Ve čtvrté kapitole jsou uvedeny některé kriminalistické stopy a pět ze stop je podrobně rozepsáno.

V páté kapitole je uvedeno vyhledávání a zajištění těchto kriminalistických stop.

¹ Kovaříková, J. Příbram, 2019.

2 Ohledání místa činu

2.1 Pojem²

Ohledání je kriminalistická metoda, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a podchycuje materiální situace nebo stav objektů, majících vztah k prověřované události, k jejímu poznání a získání důkazů i dalších informací důležitých pro trestní řízení.

Podstata ohledání tedy spočívá v tom, že policejní orgány poznávají bezprostředně svými smysly realie a fakta o konkrétní události, o jejím charakteru a o kriminalisticky relevantních informacích, která mají kriminalisticko-taktický význam. Ohledání, jakožto kriminalistická metoda v sobě zahrnuje nejen pozorování a zkoumání, ale i postupy, kterými je dosahováno účelu ohledání. Tím je vyhledání, zajištění, zadokumentování a popsání kriminalisticky významných skutečností, zejména kriminalistických stop.

Pro ohledání je typické, že je úzce propojeno smyslové, empirické poznávání materiální situace a objektů materiálního prostředí spolu s logickým myšlením člověka, který ohledání provádí. Základní poznávací metodou ohledání je pozorování. Tato metoda je založena na bezprostředním, přímém a cílevědomém pozorování s využitím všech smyslů člověka. Během pozorování se aktivně využívá zejména zraku, hmatu, sluchu nebo čichu. Jen výjimečně chuti, tedy v případech, kdy je látka rozptýlena ve vzduchu a registrována chuťovými pohárky člověka.

Význam ohledání pro proces odhalování trestné činnosti je ten, že jeho prostřednictvím se zjišťuje a zkoumá podstatná a významná část důležitých kriminalistických stop trestného činu, jeho pachatele, kriminalisticky relevantních událostí a příčin jejich vzniku. Výsledky ohledání, zvláště pak ohledání místa činu, dovolují orgánům činným v trestním řízení správně stanovit a určit kriminalistické verze pro další činnosti při odhalování.

²Muni (is.muni.cz)

Na kvalitě provedeného ohledání zcela nepochybně závisí úspěch celého dalšího postupu objasňování konkrétního trestného činu. Ohledání je kriminalistickou metodou, a její význam je tak důležitý pro trestní právo, že jeho postup a podmínky jsou upraveny trestním řádem.

Při ohledání dokumentů je cílem zjištění a zajištění takových informací, které dokumenty povyšují na věcné nebo listinné důkazy, které souvisí s vyšetřovanou událostí. Ohledání dokumentů má tedy odpovědět na otázku, zda daný dokument má vztah k prověřované události nebo zda může být dokonce listinným důkazem.

Příprava ohledání je svým charakterem jedním ze složitých a náročných úkonů, zvláště ohledání místa činu představuje zkoumání celé řady objektů, místností, terénu nebo jejich částí, které jsou mnohdy značně rozlehlé a podmínky, za nichž se ohledání provádí, jsou často nepříznivé.

Vyhodnocení výsledků ohledání má objektivně a důkladně prozkoumat mechanismus kriminalisticky relevantní události je možné jen tehdy, je-li známá jak počáteční, tak i konečná struktura místa, prostředí nebo stavu jednotlivých objektů ohledání.

Jejich srovnáním se zjistí případné nejasnosti, které vznikly po činu na místě, a ty mohou přinést důležité informace. Mohou to být informace o tom, čím byl trestný čin spáchán, v kolik hodin se tak stalo a zda byl spáchán na daném místě nebo jiném místě.

Policejní orgán po vyhodnocení pozorovaných skutečností na místě činu, provede fotodokumentaci ohledaného místa nebo provede jiný obrazový záznam. Na základě myšlenkového modelování události může zjistit, že určitá činnost musela zanechat v materiálním prostředí nějaké změny, které pozorování neodhalilo.

Při ohledání místa můžeme také narazit na skutečnosti, které lze logicky předpokládat, ale na místě je nenalezneme. Tyto skutečnosti nazýváme negativní okolnosti, které jsou velice důležité k rozpoznávání z inscenovaných a uměle vytvořených událostí. Například se předpokládalo, že do objektu se vniklo oknem, ale nalezené stopy odpovídají tomu, že okno bylo rozbito zevnitř.

Dokumentace průběhu a výsledků ohledání musí vytvořit takový obraz o situaci na místě činu, aby na základě těchto materiálů mohl kdokoli, kdo na místě činu nebyl,

vytvořit si ucelenou představu o situaci na místě činu a aby mohla být kdykoliv provedena rekonstrukce události nebo místa, kde bylo ohledání provedeno.

Protokol ohledání je z hlediska kriminalistiky prostředkem k podchycení skutečností souvisejících s ohledáním, které mimo jejich informační hodnoty mají i taktický význam a slouží ke stanovení dalšího postupu při prověřování události.

2.2 Zásady ohledání

Ohledání je velmi odbornou kriminalistickou praktickou činností, která je vymezena několika zásadami a mezi ně patří:

- a) Neodkladnost ohledání
- b) Neopakovatelnost ohledání
- c) Nezastupitelnost ohledání
- d) Řízení jediným vedoucím

Ad. a) Neodkladnost ohledání:

Je třeba si uvědomit, že materiální situace na místě činu se rychle mění a to zejména vlivem povětrnostních podmínek, biologických, chemických a fyzikálních procesů a negativně ovlivňuje informační hodnotu stop. Proto je nutné ohledání provést co nejdříve po získání informace o dané události, protože čím delší doba uplyne mezi vznikem stop na místě činu a ohledáním místa činu, tím se snižuje důkazní hodnota informací získaných při ohledání místa činu.

Ad. b) Neopakovatelnost ohledání:

U této zásady dochází k určitým rozporným názorům a to zejména v praxi, zda ohledání místa činu je nebo není neopakovatelný úkon, když řada ohledání místa činu je opakovaná. Opakované ohledání na místě činu zpravidla svědčí o neodpovědném a nedůsledném postupu na místě činu. Je však nutné připomenout, že v případech, kdy z objektivních příčin došlo k zastavení ohledání místa činu (např. špatná viditelnost), tak se nejedná o opakované ohledání místa činu, ale jde o pokračování přerušeno ohledání místa činu a zde zůstává informační a důkazní hodnota získaných informací zachována.

Ad. c) Nezastupitelnost ohledání:

Jde o velice významnou zásadu, která je však v praxi podceňována. Základ této zásady spočívá v tom, že informace o situaci na místě činu a o stavu objektů na místě činu získaná přímým pozorováním jsou nejvýznamnější a nelze je nahradit jiným úkonem. Jestliže ohledání místa činu bylo provedeno nekvalitně, tak žádným jiným úkonem např. výpovědí svědků, rekonstrukcí na místě činu, nemůže být nahrazeno. Informace, které byly získány následným úkonem, nebudou mít nikdy stejnou informační a důkazní hodnotu v trestním řízení jako informace, které byly získány při důkladném a řádném ohledání místa činu.

Ad. d) Řízení jediným vedoucím:³

Ohledání je považováno za týmovou práci, na které se podílejí orgány činné v trestním řízení, technici a specialisté. Bývá jím zpravidla nejzkušenější policista nacházející se na místě činu, ne však nějaký znalec či technik, jejichž orientace je pro tuto činnost příliš specifická. Každý člen týmu musí znát své úkoly, které jsou přesně vymezené, a za jejichž splnění odpovídá. Velmi často se ale stává, že se po příjezdu týmu na místo činu objeví nové neplánované úkoly, které je nezbytné plnit. V případě nedodržení této zásady při ohledání by byl následkem zmatek.

2.3 Druhy ohledání místa činu⁴

V kriminalistické praxi je používáno několik druhů ohledání místa činu, které závisejí na mnoha faktorech, např. jak je místo činu rozlehlé (může se jednat o ohledání letecké nehody, nebo živelné pohromy), zda se ohledání místa činu provádí v interiéru, nebo v exteriéru, apod. Pro tuto práci budou podrobněji rozvedeno ohledání podle časové posloupnosti:

³ Ambis (is.ambis.cz) s. 14

⁴ Muni (is.muni.cz)

- 1. Ohledání prvotní**
- 2. Ohledání opakovatelné**
- 3. Ohledání doplňující**

Ohledání prvotní - je první a je nejvýznamnější.

Ohledání opakovatelné – provádí se ohledání buď celé znovu, nebo provádí se jen ohledání určité části místa tr.činnosti.

Ohledání doplňující - ohledávají se objekty nebo jiné části, které nebyly dříve ohledány, neboť ne-byl znám jejich vztah k prověřovanému případu.

Způsoby ohledání

Před tím, než se vstoupá na místo, kde bude ohledání realizováno, musí se určit odkud, kam bude prováděno. Pak, lze hovořit o způsobech ohledání, kterými jsou:

Koncentrický způsob ohledání. Jde o ohledání místa činu ve spirále od okraje místa činu ke středu místa činu. Tento způsob ohledání se provádí zejména u ohledání místnosti např. při krádeži vloupáním. Jako začátek ohledání se většinou zvolí místo vstupu pachatele do místnosti.

Excentrický způsob ohledání. Jde o opak koncentrického způsobu ohledání, kdy ohledání postupuje ve spirále od středu k okraji místa činu. Tento způsob se používá zejména u ohledání místa, kde došlo k násilnému činu a na místě se nachází mrtvola. Počátek ohledání je zpravidla stanoven u těla oběti.

Frontální způsob ohledání. Jedná o ohledání místa činu v rojnici, kdy je ohledání prováděno skupinou od jedné hranice místa činu k druhé, nebo také mohou jít dvě skupiny proti sobě. Tento způsob se používá v rovinném, dobře přehledném terénu, zejména u ohledání místa velkých havárií.

Rajónový způsob ohledání. Tento způsob se také používá u ohledání v terénu, ale jedná se o terén členitý, kdy je místo ohledání rozděleno do několika sektorů a ty jsou ohledávány buď postupně, nebo současně. K ohledávání v jednotlivých sektorech je následně použit excentrický nebo koncentrický způsob ohledávání.

3 Postupy a úkoly na místě činu

3.1 Algoritmus postupu na místě činu při ohledání⁵

Probíhající fáze na místě činu lze rozdělit na:

PRVOTNÍ ZÁSAAH NA MÍSTĚ ČINU, který slouží k provedení neodkladných úkonů. Smyslem je zachovat konečnou strukturu místa činu do příjezdu výjezdové skupiny Policie ČR. Mezi neodkladné úkony se řadí zajištění osoby přistížené při páchání trestné činnosti, přivolání lékařské pomoci, prvotní ošetření zraněných, zabránění dalším škodlivým následkům, vyznačení přístupové cesty, zajištění totožnosti všech účastníků a svědků, pronásledování a organizování pátrání po pachateli, splnění povinností hlásné služby.

PŘÍPRAVA OHLEDÁNÍ místa činu je vyčleněná výjezdová skupina musí být v každém okamžiku připravena vyjet na místo, kde byl spáchán čin. Tato skupina je složena z vedoucího, kriminalistického technika a u ojedinělých případů je i nutný doprovod lékaře, policejního psovoda nebo jiných policistů.

Také je velmi důležité získání informací od oznamovatele a policisty, který provedl prvotní zásah na místě události. Jak se změnila konečná struktura místa události a jaká opatření byla už provedena. Musí se dobře zváženo, zda nasadit služebního psa při pátrání po horké stopě. Velmi důležitá je orientační prohlídka místa události, vytyčení hranice ohledání a uzavření celkového přístupu na místo.

VLASTNÍ OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU je ohledání místa činu, které probíhá podle několika pravidel. Orientační ohledání jedná se o statické ohledání místa činu, ke zjištění stavu objektů a získání informací pro rozhodnutí, jak postupovat při detailním ohledání. Po celou dobu se nemanipuluje s žádnými předměty, pouze se označují významné objekty a jejich vzájemné pozice.

Detailní ohledání spočívá v detailním ohledání objektů nacházejících se na místě činu. Provádí se odborná dokumentace stop a jiných nálezů. Vytváření poznámek pro následné zdokumentování. V důsledku zajišťování stop dochází ke změně konečné

⁵ Bc.Grepl, J. Zajišťování stop na místě činu. Zlín 2010. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati s.40-43

struktury místa činu. Dominující postavení má vedoucí ohledání, který přerozděluje a řídí činnosti svých podřízených. Detailní ohledání místa činu je závislé na mnoha faktorech a to třeba jak moc je místo rozsáhlé, v jakou roční dobu se čin stal a za jakých meteorologických podmínek.

Na **ZÁVĚR OHLEDÁNÍ** se dopracovávají veškeré dokumentace a to je například vytvoření protokolu o ohledání místa činu, náčrtky a kompletace fotografické dokumentace. Označení zajištěných stop, balení, zaslání ke zkoumání a zajištění objektu před nepovolanými osobami. Hodnocení průběhu a výsledků zde se hodnotí, jak bylo provedeno vyšetřování na místě činu. V hodnocení se zaznamenává, kdo byl na místě činu a jakou pracovní úlohu měl. Proto je velmi důležité během ohledání místa sestavovat dokumentaci tak, aby se později dalo vše doložit. Pomohou také nahrávky všeho druhu, ať už audio nebo video. Je dobré si sestavovat poznámky na místě činu a fotodokumentaci.

4 Kriminalistické učení o stopách

Poznatky o vlastnostech kriminalistických stop o možnostech jejich vyhledávání, zajišťování, dokumentování a zkoumání přináší kriminalistické věda resp. soubor dnes již samostatných kriminalistických věd, které zkoumají tu kterou kriminalistickou stopu.

V kriminalistické vědecké poznatky stopách se přenášejí do policejní praxe, protože kriminalistické stopy, představují při odhalování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti rozhodující faktor pro proces poznání události, který se odehrál v minulosti.

Jakákoli kriminalistická stopa je nejvýznamnější materiální důkazní prostředek, který v sobě obsahuje informační hodnoty resp. identifikační znaky objektů, které je vytvořily. Proto je důležité z pohledu ohledání uvést informace o kriminalistických stopách, o zákonitosti vzniku, uchování a zániku kriminalistických stop.

Kriminalistická stopa je každá změna na místě trestného činu nebo kriminalistické události, související s událostí, která je zjištělná, zajistitelná a využitelná. Jedná se o změny v materiálním prostředí a ve vědomí lidí.

Kriminalistická věda rozděluje stopy na dvě základní kategorie a to je stopy:

- a) PAMĚŤOVÉ
- b) MATERIÁLNÍ

Z pohledu kriminalistické praktické činnosti a odborného a znaleckého zkoumání, lze kriminalistické stopy rozdělit na stopy :

1. Biologické,
2. Daktyloskopické.
3. Trasologické,
4. Mechanoskopické,
5. Balistické,
6. Chemické,
7. Pyrotechnické aj.

4.1 Biologické stopy⁶

Je to biologický materiál lidského původu a jedná se o nejčastěji se vyskytující a jsou nejpodstatnějších stop v oblasti biologie. Biologické stopy vznikají násilným nebo samovolným oddělením od lidského organismu v podobě krve, části tkání, nebo samovolným odloučením materiálu bez použití násilí. Jedná se o moč, pot, sliny, slzy, plodovou vodu a jiné.

Biologické stopy mohou pocházet z pachatele, oběti či jiné osoby zainteresované do kriminalistické činnosti. Výskyt těchto stop může být na místě činu například na oblečení a těle pachatele či oběti, na nástrojích a předmětech použitých při trestné činnosti také se mohou vyskytovat na motorových vozidlech a jiných předmětech.

K biologickým stopám řadíme i materiál, který může být i zvířecího původu. Kriminalistická biologie se jím zabývá zpravidla jen do doby, než se prokáže, že se skutečně jedná o materiál zvířecího původu.

Biologický materiál rostlinného původu je to zkoumání, které probíhá jen ve výjimečných případech jako je tabákových výrobků či identifikace rostlinných zbytků nalezených v souvislosti s konkrétní trestnou událostí.

Hlavní druhy biologických stop v kriminalistice se nejčastěji setkáváme jsou: a) s biologickými stopami v podobě jako je například, krev, sliny a pot, ejakulát, vlasy a chlupy, kosti a kostrové nálezy a v moči.

4.2 Daktyloskopické stopy⁷

Daktyloskopické stopy vznikají velmi jednoduchým mechanismem. V podstatě stačí, aby se pokožka pokrytá papilárními liniemi, což je na lidských dlaních, chodidlech, a prstech rukou a nohou, dotkla vhodného nosiče a přenesla na něj vzhled obrazce papilárních linií. To se může stát několika různými způsoby.

- ⁶ Bc. Grepl, J. Zajišťování stop na místě činu. Zlín 2010. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati s. 51-54

- ⁷ Sosoom (www.sosoom-zlin.cz) s. 70-79

Daktyloskopické stopy se vyskytují jako stopy plošné nebo jako stopy plastické. Podle jejich viditelnosti je můžeme dělit do dvou skupin:

- A) **VIDITELNÉ** což jsou plošné navrstvené. Nejčastěji se vyskytující stopou ruky je plošná stopa, jež je vytvořena potními výměšky kůže. Plošná stopa může vzniknout prostřednictvím jiných látek, se kterými pachatel přišel do styku. Setkáváme se tedy se stopami barevnými, krvavými, mastnými nebo prašnými. Dále to jsou plošné odvrstvené, které vznikají tehdy, když pachatel uchopí předmět, na kterém se nachází souvislá vrstva, nebo bláto, krev, barva. A jako poslední stopy plastické, ty vznikají na objektech, které jsou schopny plastické deformace tlakem.
- B) **SKRYTÉ** jedná se o stopy, které jsou při běžném osvětlení pouhým okem neviditelné nebo jen stěží viditelné. Tyto vznikají přenosem potu, který je přítomen na povrchu lidské pokožky, na předměty, jichž se člověk dotýká. Vlastní stopa je tvořena odparkem potu, to je směsí solí, tuků a bílkovin. Voda, která tvoří základ potu, se pochopitelně odpaří. Významným kritériem, podle kterého se daktyloskopické stopy dělí, je počet identifikačních znaků obsažených ve stopě.

Rozlišujeme také u stop upotřebitelnost k identifikaci. Za upotřebitelné máme ty stopy, které obsahují deset a více identifikačních znaků a mohou sloužit jako důkazní prostředek po provedeném identifikačním zkoumání,

U vyhledávání, vyvolávání a zajišťování daktyloskopických stop se představují relativně malé objekty, mnohdy snadno poškoditelné nebo zničitelné neodborným zásahem, proto je jejich vyhledávání a zajišťování náročné a vyžaduje odborné znalosti.

Daktyloskopické stopy se mohou vyskytovat na předmětech tvořících prostředí, v nichž došlo k trestné činnosti, na jednotlivých částech budov (okna, dveře, zárubně), na jednotlivých věcech napadené osoby, na nástrojích, prostředcích a zbraních použitých k provedení trestné činnosti, na odcizených předmětech, na věcech pachatele, kde mohou být daktyloskopické stopy poškozeného.

Kriminalistická daktyloskopie umožňuje identifikaci osob podle stop zanechaných na místech kriminalisticky relevantních událostí, identifikaci neznámých mrtvol, identifikaci osob, které nechtějí nebo nemohou prokázat svoji totožnost, zjištění, zda zajištěná daktyloskopická stopa nebyla vytvořena osobou, která se již v minulosti dopustila doposud neobjasněné trestné činnosti.

PROCES DAKTYLOSKOPICKÉ IDENTIFIKACE MÁ TŘI STÁDIA.

V prvním stadiu zkoumá znalec objekty identifikace z hlediska jejich vhodnosti pro identifikační zkoumání. Na základě zkoumání mechanismu vzniku stopy pak určuje skupinovou příslušnost. Kromě poznatků o technické hodnotě stopy lze získat i cenné taktické informace vhodné k operativně pátrací činnosti.

Ve druhém stadiu provádí znalec vlastní srovnávací zkoumání a hodnocení jednotlivých identifikačních znaků obsažených v identifikačních objektech, jak z hlediska jejich kvality, tak z hlediska kvantity. Hodnocení daktyloskopických identifikačních znaků se provádí souběžně u obou identifikačních objektů, kdy se dílčí výsledky porovnávají se závěry o shodnosti či rozdílnosti znaků.

Ve třetím stadiu provádí znalec na základě analýzy a syntézy předchozího zkoumání zhodnocení všech dílčích závěrů. Podle kvantity a kvality daktyloskopických identifikačních znaků rozhodne o shodnosti zkoumaných objektů z hlediska původu jejich vzniku. Posuzování informační hodnoty daktyloskopických stop na místě činu není v podstatě možné. Pouze soudní znalec může rozhodnout o nepoužitelnosti některých stop.

Daktyloskopické sbírky se tvoří z upotřebitelných stop a srovnávacího materiálu pro potřeby kriminalistické identifikace. Tyto sbírky zahrnují sbírku otisků prstů a dlaní osob, sbírku stop z neobjasněných případů, sbírku stop z objasněných případů.

4.3 Trasologické stopy⁸

Trasologie je kriminalistický vědní obor zabývající se vyhledáváním zajišťováním a zkoumáním stop osob, zvířat a věcí, které nejsou zahrnuty v jiné skupině kriminalistických stop. Trasologické stopy jsou nositeli informace o vnějších nebo biologických vlastnostech objektu, který stopu vytvořil.

Trasologické stopy dělíme na:

- a) objemové a
- b) plošné.

Další její dělení je závislé na vlastnostech objektu, který stopu vytvořil. Podle toho dělíme trasologické stopy na stopy dopravních prostředků, tady se jedná o identifikaci vozidel opatřenou především pneumatikami. V menší míře lze zařadit do této skupiny i vozidla pásová, smyková.

Identifikace probíhá podle stop dezénu. Podle jeho vlastnosti lze vozidlo, které stopu vytvořilo, kategoricky zařadit do skupin například nákladní či osobních vozidel podle rozvoru a rozchodu kol vozidla.

Dalším znakem je individuální identifikace konkrétní pneumatiky pomocí vzoru dezénu, sjeté pneumatiky, nesrovnalosti na silnici.

Dalším trasologickou stopou vhodnou pro zkoumání jsou stopy obuvi. Tyto stopy se vykytují na místě činu často. Podle druhu podrážky lze stopu kategoricky přiřadit k určité typové skupině, jako jsou typy monolitní, tvárnice, kolíčková, válená, hloubka dezénu, rozměr obuvi. Obzvláště si všímáme zvláštních identifikačních znaků, jako jsou praskliny, stopy po opravě obuvi, opotřebení podrážky.

Dále to jsou stopy bosých nohou. Tyto stopy se řadí do oblasti trasologie tehdy, jestliže stopa neobsahuje informace o vlastnostech papírných linií. Identifikace osob podle stop bosých nohou je zcela výjimečná. Stopy spíše vypovídají o vlastnostech

- ⁸ Bc. Grepl, J. Zajišťování stop na místě činu. Zlín 2010. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati s. 57-61

osoby, typu, zdali se jednalo o dospělého lověka či dítě. Jak byla osoba vysoká a jaká byla její hmotnost.

Spadají zde i stopy pohybu člověka. Zde se jedná se o bipedální lokomoci člověka. Vypovídá o vlastnostech a směru pohybu, zdali se jednalo o chůzi, běh či skok. Nejčastější výskyt je v měkkém terénu či sněhu. Z pěšinky chůze lze zjistit biometrický obsah stopy. Dále se tyto poznatky mohou rozšířit o poznatky zvláštností chůze jako je . napadání na jednu nohu, chůze o holi, kulhání, deformace, amputované části končetin.

Stopy zubů člověka slouží také jako předmět ztotožnění určité osoby a jde o stopy trasologické. Jedná se zpravidla o stopy nakousnutí nebo odkousnutí.

Stopy jiných částí lidského těla se rozumí stopy nosu, uší, kolen nebo stopy oděvních součástí na rukou a nohou. Trasologickými stopami jsou také otisky nebo vtisky rukavic, saka, svetrů. Tyto stopy poskytují taktickou hodnotu. Lze podle nich určit skupinové zařazení odvětví objektu a ve výjimečných případech vede stopa k identifikaci objektu.

Stopy nohou zvířat. Tyto stopy se na místě činu vyskytují velmi zřídka a vyskytují se většinou v případech krádeží vzácných zvířat, pytláctví, napadení psem. Nejedná se o stopy nohou psů, koní, lesní zvěře a jiných zvířat. Patří sem i stopy částí těl zmíněné zvěře třeba stopy paroží, drápů, zubů.

Stopy přemístování předmětů, poskytují především taktický význam. Poukazují na určité změny na místě činu způsobené posunem nábytku, vlečením zavazadel, lidského těla.

Trasologické stopy jsou velmi často viditelné a jejich vyhledání vyžaduje jen pečlivé hledání místa činu. Při ohledání místa činu musíme být obzvlášť pozorní a opatrní, aby nedošlo k poškození či úplnému zničení trasologické stopy. Některé trasologické stopy bývají vytvořeny na lesklém povrchu nebo koberci za pomoci mikroskopické vrstvy prachu a na první pohled působí jako stopa latentní.

Postup při zajištění trasologických stop by měl vypadat takto: v první řadě být opatrný hned při vstupu s pohybem na místě činu tak, abychom nepoškodili žádnou ze stop. Dále odhalení latentních trasologických stop pomocí správného bočního osvětlení. Musí se zviditelnit stopy pomocí uvedených postupů a nakonec se vše vyfotografuje a sejmu se veškeré podezřelé stopy.

4.4 Mechanoskopické stopy⁹

Mechanoskopické stopy se uplatní při kriminalistické identifikaci věcí, která se zabývá zkoumáním nástrojů, stop po nástrojích a mechanismem jejich vzniku. Podle mechanoskopických stop a deformací se zejména:

- a) zjišťuje postup a činnost pachatele na místě činu,
- b) určuje skupinová příslušnost použitého nástroje,
- c) identifikuje nástroj, kterým byly vytvořeny stopy,
- d) zjišťuje, zda stejným způsobem nebo nástrojem nebyly vytvořeny stopy na dalších objektech a místech a prověřuje se zda čin není předstírán.

Kriminalistické mechanoskopie považuje za nástroj každý předmět, který byl použit k překonání překážky určené k zabránění vniku to je například nástroj:

- a) sériové tovární výroby,
- b) nástroj sériové tovární výroby dodatečně upravený,
- c) nástroj individuálně vyrobený k takovému účelu, aby dosáhl svého cíle.
Mezi takové nástroje lze zařadit páčidlo, natrhovač, kasařský hasák.

Objekty zkoumání mechanoskopie jsou převážně nástroje a jejich stopy, jak výše uvedeno. Sem spadají zejména:

- a) zámky,
- b) cylindrické vložky a kování,
- c) bezpečnostní úschovné objekty což jsou třeba tresory,
- d) plomby,
- e) porušená skla,
- f) mechanicky poškozené oděvní součástky,
- g) mechanicky poškozené předměty z kovových i nekovových materiálů .

Mechanoskopická identifikace vychází z následujících zákonitostí. První z nich je: *„neexistuje předmět s absolutně hladkým povrchem a žádné dva předměty stejného druhu nevykazují identickou strukturu povrchu“*.

⁹ Bpa (dum.bpa-brno.cz)

Nositelem identifikačních znaků je nástroj, na jehož pracovních částech se nacházejí nerovnosti, které se jeví jako vyvýšeniny, prohlubeniny a různě členěné nepravidelné geometrické tvary pocházející z technologických postupů při výrobě nástroje, z úpravy a opotřebování nástroje při jeho používání. Tyto nerovnosti jsou jedinečné a ve stejném uspořádání, tvaru a velikosti se nemohou vyskytnout opakovaně.

Druhy mechanoskopických stop jsou v podstatě plastické. Podle trajektorie pohybu nástroje a způsobu vniknutí činné části nástroje do materiálu napadeného objektu se člení na:

1. Stopy statické, které vznikají zabořením činné části nástroje do materiálu, nedojde však k následnému pohybu nástroje. Je vhodné pro individuální identifikaci použitého nástroje.
2. Stopy dynamické, které vznikají zabořením činné části nástroje do materiálu a následnému pohybu nástroje.

Zajišťování mechanoskopických stop je převážně fotograficky dle zásad makrofotografie a měrné fotografie je velmi důležitý vhodný úhel nasvícení až po fotografickém zajištění následují případně další způsoby.

4.5 Balistické stopy¹⁰

Balistické stopy jsou předmětem zkoumání kriminalistické balistiky. Ta se zabývá zkoumáním a srovnáváním zbraní, vystřelených střel a nábojnic, střelivem do zbraní a jejich součástmi. Kriminalistickou balistiku označujeme jako nauku o zbraních a střelivu ve spojení s kriminalistickou mechanoskopií, která aplikuje a rozvíjí se na objekty významné pro objasnění trestních činů.

Na kriminalistické balistické expertíze se zkoumají zbraně a to zejména střelné a jejich součásti. Střelivo, jeho komponenty a produkty výstřelu. Účinnost zbraní a střeliva. Identifikace zbraně podle vystřelených nábojnic a střel. Objekty a okolnosti související se střelbou. Také se zabývají, zda zbraň nebyla použita k spáchání doposud neobjasněnému trestnému činu.

¹⁰ Kriminalistika (kriminalistika.eu)

Zkoumáním se zjišťuje, zda jde o zbraň, střelnou zbraň a charakter střeliva. Druh, značka, původ, doba, výroba a charakteristika zbraně. Technický stav střelné zbraně, její způsobilost ke střelbě, činnost mechanismu, bezpečnost ovládání, odpor spouště, činnost pojistek, výskyt závad, možnost nežádoucích výstřelů, provedené dostatečné úpravy nebo opravy zbraně. Přesnost střelby. Příčina selhání nebo havárie zbraně. Druh, ráže, původ a stav nábojů. Laborace nábojů a jednotlivé komponenty. Účinky produktů výstřelu. Účinek zbraně a střel na objekt zásahu. Skupinová příslušnost zbraně podle vystřelených střel.

Při každém zkoumání zbraně, střel nebo nábojnic se provádí porovnání s nábojnicemi vedenými na Kriministickém ústavu Praha v ústřední sbírce balistických stop z neobjasněných trestných činů.

Kriministické balistické expertizy se využívá zejména při objasňování násilných trestných činů známých pachatelů k jejich usvědčení, zvláště že čin spáchali, jakým způsobem, s jakou zbraní a jaké účinnosti a použitelnosti, a dále, zda s předmětnou zbraní nebyl spáchán ještě jiný, dosud neobjasněný trestný čin.

Násilných trestných činů s neznámým pachatelem k zjištění, zda stopy na místě činu byly způsobeny střelnou zbraní, jaké verzi odpovídají, vznik a charakter stop, průvodních znaků nebo následků zásahu střelou popřípadě, zda nechybějí stopy, které by se musily na místě udávaného děje vyskytnout.

U násilných trestných činů spáchaných neznámými pachateli, podle vystřelených nábojnic nalezených na místě činu a střel vyjmutých z těla mrtvol, z těla postřelené osoby nebo z jiného zasaženého objektu, se zjišťuje skupinová příslušnost zbraně zejména k pátracím účelům.

Byla-li zajištěna zbraň, zjišťuje se individuální totožnost zbraně. Podle prasků průstřelů ve skleněné tabuli se zjišťuje pořadí po sobě jdoucích výstřelů.

Zbraně a náboje se vyhledávají zejména v okolí místa činu a trasy odchodu z místa, kde pachatel mohl zbraň odhodit, zvláštní pozornost se věnuje studnám, rybníkům, řekám, místům, kde mohly být ukryty zahrabáním do země.

Na místě činu při osobní prohlídce, při domovní prohlídce, při které se věnuje pozornost kromě nábytku i rozmanitým skryším v podlaze, pod okenním parapetem,

úkrytům ve zdi, v komíně, v kamnech, za trámy na půdě, po palivem ve sklepě, v koupelně apod.

Zbraně a náboje mohou být dále zajištěny náhodným nálezem, například v dopravním prostředku, mezi odpadky, při opravách domů a bytů, demolicích budov a odnětím neoprávněným držitelům zbraní.

Vystřelené nábojnice se vyhledávají a zajišťují zejména na místě činu nebo na jiných místech, kde ze zbraně dosud nenalezené bylo patrně stříleno i nábojnice se v těchto případech zajišťují k získání porovnávacího materiálu pro identifikaci nábojnice či střely, která byla zajištěna při ohledání.

Střely se vyhledávají a zajišťují zejména v těle usmrcených nebo zraněných osob, jde-li o zástřel, při průstřelech nebo nástřelech těla nebo předmětu ve zdi, ve stropě, a to uvnitř místnosti, kde bylo vystřeleno nebo kam střela dopadla zvenčí, dále v nábytku, dveřích, okenním rámu.

Při zajišťování střel se přihlíží k tomu, že zástřely jsou mnohdy nezřetelné a kromě toho se střela při nárazu na tvrdý předmět může odrazit, roztržít nebo změnit směr letu. Proto je třeba prohledávat i nejširší okolí a postupovat s náležitou pečlivostí.

Jiné věci a stopy k balistické expertize se vyhledávají v případech poškození objektů, někdy i na dosti nepřístupných místech. Přitom může jít o předměty zasažené zbloudilými střelami, jako o průstřely okenních tabulí a zásahy jedoucích vozidel.

Účelem zjišťování stanoviště střelce jde prokázat, odkud bylo vystřeleno. Při zjišťování stanoviště střelce se vychází ze souhrnu jednotlivých stop a z dalších zjištění, které zpravidla tvoří stopy nohou, místo nálezu nábojnic nebo zátek brokových nábojů, rozptýl broků, stopy zplodin výstřelu, průstřely a zástřely v objektech, účinnost střely, záblesk nebo zvuk, možnosti postavení střelce v terénu nebo v uzavřeném objektu. Zkoumání se provede zpravidla na místě činu.

Důkazní souvislosti zjišťování směru střelby jsou z taktického hlediska, zajišťování objektů zkoumání. Zjišťování směru střelby se provádí k objasnění polohy zbraně v době střelby a v souvislosti s tím i zjištění stanoviště střelce a způsobu střelby.

Směr střelby se zjišťuje ze souhrnu údajů vyplývajících z ohledání místa činu a dalších údajů. Z vyhodnocení členitosti terénu, překážek, sklonu zasažené osoby

v době výstřelu a dráhy letu střely podle místa nálezu střely, z výsledků prohlídky těla zraněného a z dokumentace pitvy, ze zkoumání oděvních součástí zasažené osoby.

Důkazní souvislosti zjišťování vzdálenosti střelby je z taktického hlediska zajišťování objektů zkoumání.

V případech zranění nebo usmrcení osob střelnými zbraněmi se zpravidla zjišťuje, z jaké vzdálenosti bylo proti předpokládanému předmětu nebo materiálu vystřeleno.

Vzdálenost střelby se zjišťuje ze souhrnu údajů ohledání místa a jeho fotodokumentace a plánu, pitevního protokolu a závěrů histologických, mikroskopických a chemických vyšetření střelných ran. Z vyhodnocení deformace střely, zkoumání vstřelové strany zasaženého objektu.

K zjištění vzdálenosti střelby se vyžádá u pitvajícího lékaře přesný popis směru střelného kanálu, stav střelného zranění, a to poloha a zasažené orgány, vzhled, rozsah. Vždy se vyžaduje histologické a mikroskopické vyšetření rány a jejího okolí.

V případě zranění střelnou zbraní vyzve se ošetřující lékař, aby důkladně prohlédl vstřel a jeho okolí, střelný kanál i výstřel zejména s ohledem na přítomnost zplodin zajistil pro další chemická, mikroskopická vyšetření. O všech těchto zjištěních se sepíší podrobné protokoly, které se připojí k žádosti o balistickou i chemickou expertizu.

Došlo-li ke smrtelnému následku, zajistí se, aby mrtvola nebyla svlékána z oděvu, kterým střela pronikla. Pitvající lékař se pak vyzve, aby porovnal, zda vstřelové a výstřelové otvory na oděvu odpovídají stejným otvorům v těle.

V dožádání o určení vzdálenosti střelby se uvede, zda se mezi zkoumaným předmětem a ústím hlavně nenacházely v okamžiku výstřelu další předměty.

Zjištění doby střelby lze provést jen s pravděpodobnostním výsledkem a jen v některých případech zvláště za předpokladu, že zbraň nebyla čištěna. Při expertize se vychází ze stavu vývrtu hlavně a ze stavu konzervačních prostředků na pohyblivých částech zbraně.

Jestliže zbraň byla po posledním výstřelu vyčištěna a není napadena rzi, lze se vyjádřit, a to jen velmi přibližně, k době poslední konzervace, nikoli k době poslední střelby. Obdobně se lze velmi přibližně vyjádřit ke stáří eventuálně koroze.

Zkoumáním různých předmětů se zásahy střel se určují a fotografické dokumentace zásahu střel, stopy způsobené střelnou zbraní, přitom se zjišťuje, zda jde o průstřel, zástřel nebo nástřel.

Vstřely na objektech s průstřely a výstřelu, ze kterého směru bylo proti objektu vystřeleno, druh a ráže střely, vzdálenost ústí hlavně od zasaženého předmětu v okamžiku výstřelu.

Zkoumáním se zjišťuje zejména dráha letu střely, účinnost střely v různých bodech dráhy a další okolnosti související se střelbou.

Při zajišťování zbraně se zbraň i s okolím vyfotografuje a místo nálezu označí v protokolu a náčrtku.

Nabitá zbraň se vybijí, u pistole se vyjme zásobník a náboj z nábojové komory, u revolveru se nejprve zjistí a zaznamená poloha nábojových komor s nábojnicemi a náboji vzhledem k hlavní a teprve potom se vyjmou náboje a nábojnice. Ke zkoumání se zasílají zbraně nenabitě, musí-li se z vážných důvodů ponechat zbraň nabitá, dohodne se další postup s expertem.

Zároveň se zbraní se zajistí všechny zásobníky a náboje. Při nálezu zbraní, jejichž držitel není znám nejprve se zjistí, zda zbraň není nabitá, nelze-li vytěrák zasunout do hlavně až k lůžku pro dno nábojnice, předpokládá se, že v nábojové komoře je náboj, hloubka zasunutí se měří na vnější straně, při manipulaci se zbraní se dbá největší opatrnosti, poté se zbraň vybijí, má-li se zjistit, kdy bylo ze zbraně naposledy vystřeleno, uvede se, v jakém prostředí byla zbraň nalezena, popř. se zajistí i obal, v němž se nacházela.

Na místech, na kterých bylo použito střelné zbraně, se vyhledávají a zajistí všechny nábojnice, střely a náboje. Za tím účelem se zjistí, pokud je to možné, stanoviště střelce a směr střelby.

Při hledání nábojnic a nábojů se postupuje systematicky tak, aby žádný prostor nezůstal neprohlédnut. Podle okolností se použije tyč posunovaná tak, že ohraničuje celý již prohledaný prostor.

Podle potřeby se použije služební pes, zejména v případech, kdy má být prohledán větší nebo nepřehledný prostor. Může se využít i hledače kovů.

Střela se vyjímá z předmětu, ve kterém vězí tak, aby se přitom stopy na střele neporušily nebo dokonce nezničily a nebyla tak znemožněna identifikace, proto se nepoužívají kovové nástroje.

Při vyjímání střel z těl osob a zvířat se dbá, aby stopy na střele nebyly poškozeny, to se lékaři připomene. Nesouhlasí-li počet vstřelových otvorů v těle s počtem nalezených střel, vyžádá se hledání střel pomocí rentgenu. Rentgenu se využije i k hledání střel, střepin nebo broků v tlustých částech oděvu, v matracích, peřinách.

Při přenášení, převážení, svlékání nebo jiné manipulaci s poraněnými nebo usmrcenými osobami se věnuje pozornost střelám, které mnohdy zůstanou v oděvu a mohou snadno vypadnout.

Místa nálezů střel, nábojnic a nábojů se popíše, zakreslí do plánu a označí se na fotografii, každá nábojnice, střela i náboj se samostatně zabalí do sáčku nebo krabičky a označí místem nálezů.

K zjišťování vzdálenosti střelby se zajišťují oděvní součástky. Okolí místa v střelu na oděvních součástkách se chrání před dalším poškozením, takové součásti oděvu se nevyklepávají od prachu, neperou, neznečišťují a neukládají do nevhodného prostředí.

Pro účely zjišťování vzdálenosti ústí hlavně brokové zbraně od zasaženého předmětu, zasažené oděvní součástky nebo drobné předměty se ke zkoumání zasílají celé, pokud možno v původním stavu.

U rozměrných předmětů, které nelze ke zkoumání zaslat, se viditelně označí všechny zásahy jednotlivých broků a předmět se vyfotografuje s přiloženým měřítkem. V případě potřeby se zakreslí celkový rozptyl broků a přesně změří zasažená plocha.

Obdobně se postupuje v případech, kdy jde o zásahy do těla osob nebo zvířat. Podle povahy případu se připojí i rentgenový snímek zástřelů broků.

Zkoumání vzdálenosti střelby na tělech osob a mrtvol provádí soudní nebo policejní lékař, popř. jiný expert - lékař. U mrtvol lze použít speciální otiskovací metodu.

5 Ohledání, vyhledání, zajištění a dokumentace kriminálních stop

Ohledání místa činu je zaměřené a spojené s vyhledáváním kriminalistických stop. Proto do této kapitoly budou zahrnuty metody, postupy a způsoby vyhledávání biologických, daktyloskopických, transologických, mechanoskopických a balistických stop.

5.1 Vyhledávání biologických stop¹¹

Pro vyhledání biologických stop se využívá několik chemických metod, které nám pomohou stopu zviditelnit. Jsou to, zásady zajišťování biologických stop, nikdy se biologických stop nedotýkáme holou rukou. Může tak dojít k znehodnocení stopy popřípadě nákazy kriminalisty. Využíváme čistých nástrojů a obalů. Biologické stopy se odesílají ke zkoumání jediné suché.

Vyhledávání a zajišťování biologických stop pro účely vyhledávání je možné biologické stopy rozdělit na stopy:

- a) viditelné, kterými jsou krev, lejno, kosti, útržky tkání a
- b) neviditelné, kam řadíme pot, sliny, plodovou vodu.

Při vyhledávání se jako rozhodující faktor uplatní zkušenosti technika. Ten ví, kde by se stopa mohla nalézat, zná jejich vzhled a charakteristiku. Opatrně a pečlivě je třeba vyhledávat stopy na objektech, které mají podobnou barvu jako podklad, např. tmavý koberec na kterém jsou kapky krve. V některých případech se jedná o mikrostopy biologického materiálu, například nepatrné zbytky krve či částičky kůže na podlaze.

- ¹¹ Bc.Grepl, J. Zajišťování stop na místě činu. Zlín 2010. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati s.54

Způsoby vyhledávání biologických stop se pro toto vyhledání využívá několik chemických metod, které nám pomohou stopu zviditelnit. Je to ultrafialové záření, Luminol a O-tolidin. Ale při použití přípravků Luminol nebo O-tolidin si můžeme biologický materiál znehodnotit či poškodit tak, že se stane pro další expertizu nepoužitelný, proto si na to musíme dávat pozor.

Mezi zásady zajišťování biologických stop patří:

- a) Nikdy se těchto stop nedotýkáme holou rukou (může tak dojít k znehodnocení stopy popřípadě nákaze kriminalisty).
- b) Využíváme čistých nástrojů a obalů.
- c) Pokud je to technicky proveditelné zajišťujeme stopu in natura.
- d) V případech, kdy není možné stopu zajistit in natura, je ji zapotřebí sejmout z podkladového materiálu například seškrabováním materiálu ostrým nástrojem, smýváním materiálu na vatový tampón. V tomto případě je nutné zajistit i vzorek podkladového materiálu.
- e) Biologické stopy se odesílají ke zkoumání suché. Nevysušené materiály snadno podléhají biochemickému rozkladu, plísním, hnilobným změnám.

Vhodným materiálem pro zajištění biologické stopy je čistý papír a přípravky k tomu určené, třeba to mohou být štětičky, vatové tampóny, stěrky. Je žádoucí zajistit veškeré nalezené biologické materiály, protože vizuálně nelze zjistit, zda všechny pocházejí z jednoho organismu. Zajistit i srovnávací materiál biologického organismu vyskytujícího se na místě činu. Jedná se o bukalní stěry také u osob, které se pohybovaly na místě činu v době páchaní trestné činnosti. Tyto stěry se zajišťují sterilním zdravotnickým materiálem.

Odběr vzorků vlasů či slin může provést i kriminalistický technik. Odběry krve, ejakulátu a jiných vnitřních tekutin lidského těla zajišťují zdravotnická zařízení.

5.2 Vyhledávání daktyloskopických stop¹²

Daktyloskopické stopy se v kriminalistické praxi vyskytují velmi často a patří do skupiny stop, které zobrazují vnější strukturu objektu, který vytvořil. Pro účely identifikace osob jsou široce využívány, jelikož se velmi často vyskytují a poskytují informace jednoznačně vedoucí k individuální identifikaci.

Daktyloskopické stopy vznikají, když se pokožka pokrytá papilárními liniemi dotkne vhodného nosiče a přenese tak na něj vzhled obrazce papilární linie. Tyto papilární linie můžeme rozdělit na obtisky a vtisky

Vyhledávání daktyloskopických stop se zásadně liší podle toho, zda se jedná o stopy latentní nebo viditelné. Latentní daktyloskopické stopy jsou velmi snadno přehlédnutelné díky své špatné viditelnosti až neviditelnosti. Jejich existence se především předpokládá na místech a předmětech, kterých se účastníci kriminalisticky relevantních událostí mohli nebo museli dotknout. Vychází se ze znalostí a zkušeností kriminalistů a z výpovědi svědků. Tato místa se následně prohlížejí.

Samotné vyhledávání latentních daktyloskopických stop se provádí pomocí vhodného světelného zdroje, s jehož pomocí lze pozorovat povrch jednotlivých předmětů pod různými úhly osvětlení a využití lupy. Tento způsob je vhodný pro vyhledávání stop na skle, kovech, lakovaných předmětech apod., ale je nepoužitelný pro papírové nosiče, textilie a některé plastické hmoty.

Vyvolávání daktyloskopických stop znamená zviditelnění latentních daktyloskopických stop. K vyvolání daktyloskopických stop vyvinula kriminalistická technika řadu metod, které lze používat s ohledem na druh stopy, kvalitu jejího nosiče, stáří stopy i další faktory.

- ¹² Bc.Grepl, J. Zajišťování stop na místě činu. Zlín 2010. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati s.46

5.3 Vyhledávání a zajišťování trasologických stop¹³

V materiálním prostředí se většinou vyskytují plošné stopy obuvi, zatímco v terénu se nejčastěji vyskytují plastické stopy obuvi, pneumatik, což je samozřejmě dáno charakterem nosiče stopy.

Vyhledávání stop je nutné provádět systematicky již od okamžiku vstupu do prostoru ohledání, vyhledané stopy se vhodně označí a chrání se před nepříznivými vlivy počasí nebo před pošlapáním. Vzhledem k charakteru tohoto druhu stop nestačí s jejich vyhledáváním přímo na místě činu, ale je potřeba je vyhledávat i v širším okolí.

Zajišťování trasologických stop je fotograficky, kde stopu je nutno fotografovat s přiloženým měřítkem v rovině se stopou, vhodné je použití stativu, v případě že stopa není na objektu dobře viditelná je účelné ji fotografovat při šikmém osvětlení. Fotografujeme vždy kolmo na stopu.

Vhodné je zajištění především prašných trasologických stop nebo stop v prachu na hladkých podkladech jako je sklo, linoleum, papír, dlaždičky, nábytek.

5.4 Vyhledávání a zajišťování mechanoskopických stop¹⁴

Vyhledávání mechanoskopických stop nečiní v kriminalistické praxi závažné problémy. Naprostá většina stop je patrná pouhým okem při pečlivé prohlídce objektů, na kterých se výskyt mechanoskopických stop předpokládá. V některých případech, zejména při vyhledávání drobných částecek, je potřebné použít jednoduché optické pomůcky. Vyhledanou stopu je třeba pečlivě popsat a zanést do dokumentace ohledání místa činu.

Při zajišťování mechanoskopických stop se vždy upřednostňuje zajištění in natura. Spočívá buď v zajištění celých menších předmětů s mechanoskopickými stopami, nebo v oddělení části celku se stopami. Oddělení lze provést odříznutím, odstřížením, odmontováním, odbroušením nebo odpálením autogenem, ale vždy tak, aby nedošlo k poškození stopy. Zajištění stop in natura se neprovádí v případech, kdyby vznikla

¹³ Bpa (dum.bpa-brno.cz) s.8-10

¹⁴ Sosoom (www.sosoom-zlin.cz) s.154-155

značná škoda, kdyby mohlo dojít k vážnému poškození drahého nebo jinak cenného předmětu.

Druhý způsob zajišťování mechanoskopických stop spočívá v jejich fotografování. Fotografuje se podle zásad měrné fotografie a zhotovuje se vždy několik snímků za měněných fotografických podmínek. Významné je i fotografování stopy pod různými úhly a různě směrově orientovanými zdroji světla. Na jednom přehledném snímku musí být zachyceny všechny stopy nástroje zjištěné na určitém úseku překážky, aby bylo možné si podle snímku vytvořit představu o vzájemném rozmístění stop. Fotografie malých stop se musí zhotovit v co možná největším měřítku metodou makrofotografie.

Při výběru materiálu pro zajištění mechanoskopické stopy je třeba vzít v úvahu celkovou velikost stopy, strukturu povrchu nositele stopy, teplotu okolního prostředí.

5.5 Vyhledávání balistických stop¹⁵

Vyhledávání a zajišťování balistických stop předpokládá kvalitní práci při ohledání místa činu. Místa nálezů balistických stop se běžnými způsoby dokumentují. Nalezené zbraně je třeba z bezpečnostních důvodů vybit. Jen výjimečně lze dopravit ke zkoumání nabitou zbraň. Spolu se zbraní se zajišťují a ke zkoumání zasílají veškeré náboje a zásobníky, které byly spolu s ní nalezeny.

U revolverů se poznačí, ve kterých komorách byly nabity náboje. Místo nálezů nábojnice je třeba pečlivě zadokumentovat, protože může informovat o stanovišti střelce. Nábojnice ani střely se nečistí a nemanipuluje se s nimi. Při vyjímání střely zasažených předmětů je třeba dbát opatrnosti, aby nedošlo k jejich poškození. Nežádoucí je kontakt střely s kovovým nástrojem.

Nábojnice i střely je třeba vhodně zabalit, aby nedošlo k jejich poškození během dopravy. K vyhledávání nábojnic a střel v terénu je možné použít služebního psa, v těle člověka či zvířete pak rentgenový přístroj. Předměty se stopami zásahu střelbou se zajišťují buď in natura nebo se vhodným způsobem oddělí potřebná část. Přímou na místě je možné případně zajištění povýstřelových zplodin.

¹⁵ Sosoom (www.sosoom-zlin.cz) s.165

Závěr:

Cíle této práce, které byly vytyčeny v první kapitole, se podařilo splnit, neboť práce obsahuje přehlední informace o kriminalistické metodě ohledání místa činu, o kriminalistických stopách, o jejich vlastnostech, o jejich dělení a o způsobech jejich vyhledávání a zajišťování pro další identifikační zkoumání.

Je zcela nepochybné, že kriminalistická metoda ohledání v sobě zahrnuje řadu specifických postupů, které jsou realizovány moderními technickými prostředky. Je zcela nezbytné, aby osoby provádějící ohledání byly patřičně vzdělány, měly pracovní zkušenosti s vyhledáváním a zajišťováním kriminalistických stopy a dokázaly informace v nich obsažené již na místě alespoň částečně využívat.

Je také nezbytné, aby tyto osoby dodržovaly postupy, které kriminalistická vědy vyvinula pro vyhledávání, zajišťování a dokumentaci kriminalistických stop, aby je bylo možno následně využít pro archivaci nebo pro identifikační zkoumání.

Lze tedy konstatovat, že ohledání místa činu a kriminalistické stopy jsou základem pro získání důkazních materiálů.

Zdroje

- RŮŽIČKA, L. *Ohledání místa činu pátrání a zadržení*. Praha, 2015. Absolventská práce. Trivis - Střední škola veřejnoprávní a vyšší odborná škola prevence kriminality a krizového řízení Praha.
- HLAVÁČEK, J., PROTIVÍNSKÝ, M., *Praktická kriminalistika*. Praha: KUP 2007
- KOVAŘÍKOVÁ, J. *Význam místa činu a jeho ohledání pro vyšetřování trestné činnosti*. Praha, 2018. Absolventská práce. Trivis - Střední škola veřejnoprávní a vyšší odborná škola prevence kriminality a krizového řízení Praha.
- Bc.Grepl, J. *Zajišťování stop na místě činu*. Zlín 2010. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati
- STRAUS, J. A kol. *Kriminalistická taktika*. 2.Vyd.Plzeň: Čeněk s.r.o, 2008, ISBN 978-80-7380-124-3
- Sosoom (www.sosoom-zlin.cz)
- Bpa (dum.bpa-brno.cz)
- Kriminalistika (kriminalistika.eu)
- Ambis (is.ambis.cz)
- Muni (is.muni.cz)

